

СТАНОВИЩЕ

От проф. д. ик. н. ВЕЛЧО ГЕОРГИЕВ СТОЯНОВ

**УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО
СТОПАНСТВО - СОФИЯ**

ОТНОСНО: Дисертационен труд на тема: „ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ВАЛУТНИЯ БОРД
ВЪРХУ ИКОНОМИЧЕСКИЯ РАСТЕЖ НА БЪЛГАРИЯ“

Разработен от : ПЕТЪР БОРИСЛАВОВ ЮРУКОВ,

В Професионално направление 3.8.Икономика

Докторантска програма „ФИНАНСИ, ПАРИЧНО ОБРЪЩЕНИЕ, КРЕДИТ И
ЗАСРАХОВКА

Да напомним, че чрез Студената война след 1948 година до към 2000-та година се осъществи промяна на света от двуполюсен в еднopolюсен. В България този процес започна на 10.11.1989 година, когато се замени Тодор Живков и започна прехода у нас. Неговите насоки и форми са определяни главно от САЩ. При неотдавнашно предаване по радиото в разговор между Петър Волгин и Волен Сидеров , той каза, че при прехода как и какво да правят са се консултирали с шефа и служители на американското посолство у нас.

Да напомним, че при Тодор Живков България е била на 30-то място в света по икономическо и финансово развитие, но по време на прехода у нас се осъществиха следните най-сериозни негативни събития, а именно:

- Ликвидирането на 1200 завода и предприятия;
- След ликвидирането на ТКЗС-тата останаха необработваеми около 50% от земеделските земи, като се разрушиха и формите им на поливане;
- От България се изселиха около 2 милиона българи;
- През 1980 година неолиберализма стана господстващ и се коригираха солидни класически правила на първичния и пазарно-демократичен капитализъм, формулирани главно от класиците начело с Адам Смит. При този случай държавите и кооперациите започнаха да се третират като форми и основи на социализма и значителна част от кооперациите се закриха, а държавите

започнаха да ги назовават „Държави със стратегическа дълбочина“ (главно САЩ и Турция), те като че ли са първите такива).

- Държавата ни никога като, че ли не е имала такава ограничена армия и с ограничено оръжие, но към 2010 година ни приеха в НАТО, а след това и в ЕС, чрез което започнахме да подобряваме условията си в държавата, но сета имаме много чужди банки и застрахователни дружества, грамадните ни фирми са главно чужди, но вече и основните ни пазарни структури са чужди. Новосъздадените форми, като чели са форми и на съвременна роботизация, а демокрацията започнаха да я назовават дискриминация. Като чели заслужава да напомним следните мисли, първо на американския проф. Л. Търноу: „Изборите са средство, чрез което заменяме едни управляващи с други такива.“.
- Вече в литературата се говори не само за „земен бог“ (по отношение на парите) а и за „земни богове“ - милиардерите и многомилионерите.

На базата на съвременната актуална характеристика на света се пропуска и премълчава, дори се и променя решението на НСР на САЩ, че „населението на света следва да се намали до един милиард души“, но те се увеличават, Земята навлиза в екологическа криза, която може да се окаже и катастрофа. Световно известният еколог от Англия Ст. Хокинг, който почина през 2018 година, публикува следната книга, в която той пише и обосновава, че в бъдеще хората ще напуснат Земята и ще отидат да живеят в Космоса.

Да напомним, че българските математици от БАН доказаха с инструментите на висшата математика ефекта на Корона-вирусът-19, но никой не споменава за абсолютната необходимост от намаляването и съкращаването на населението, чрез което превръщаме природата във все по-трагично състояние.

Извинявам се, че ви запознах с основните трагични събития, но смятам, че не бива да ги пренебрегваме, доколкото чрез тях стимулираме екологическата криза на Земята, за да я напуснем и заживеем в космически условия.

Бедата е по-голяма, доколкото се счита, че вървим не само към екологическа криза и катастрофа, но и към бъдеща война, която почти ще унищожи или солидно ще намали населението и евентуалните му технологии.

Извинявам се, че Ви запознах с трагичните съвременни условия, но вероятно и от присъстващите са наясно с тях.

И докторантът е обърнал внимание на тези трагични събития, които си отразихме, но не чак както трябва. Той доста солидно анализира и коментира ролята, значението, въздействието на нашия валутен борд дори и след като ни приеа в ЕС: той изпадна в криза, главно от САЩ, които солидно се настроиха срещу него след като в началото на 21 век тяхната обща валута зае и започна да заменя до 30% от доларовите международни разплащания; дали не и САЩ провокираха излизането от ЕС на Англия. Но след като ЕС сключи подготвяния търговски договор с Китай, вероятно ще се преодолее кризата.

Да напомня, че дисертацията на докторант Борислав Юруков се състои от следните три глави, а именно:

Глава първа – Теоретични основи и историческа еволюция – до страница 51.

Глава втора – Конструктивни и инструментални специфики на българския паричен съвет – от страница 52 до страница 97.

Глава трета – Емпиричен анализ на въздействието на българския валутен борд върху икономическия растеж на България до стр. 130.

Съкращенията, които се използват в дисертацията са посочени на първите три страници преди въведението и те са доста много.

В първото изречение на Въведението пише: „Въздействието на валутно-курсовия режим върху икономическия растеж е обект на задълбочен анализ в специализираната литература. То е пряко свързано с всички въпроси на макроикономическата теория и практика – изборът на оптимален обменен курс“ което ми изглежда основната цел на дисертацията.

За обект на изследването се считат конструктивните и инструментални специфики на българския валутен борд. Твърди се, че той – валутния борд, предоставя стабилност след тежката криза от 1996-1997 година, но и след 2000 година.

Пак в увода се изтъква, „... паричният съвет се превърна в спирачка на икономическия растеж (страница 9). Но за целта на дисертационния труд се изтъква необходимостта да се направят „теоретична характеристика и емпирична оценка на въздействието на валутния борд върху монетарните условия и икономическия растеж в България „ (стр. 9).

Смята се, че целта на дисертационния труд се обуславя от поставените в увода 12 задачи, които не смятам да изброявам.

Да отбележим, че в Първа глава се изброяват и характеризират теоретичните основи и историческите еволюции на валутните бордове докторанта и доста добре ги

представя, коментира и характеризира. Впрочем, той е използвал 13 от най-добрите български автори и 161 източници на латиница.

В глава Втора е характеризира доста добре българският паричен съвет.

В Трета глава се осъществява емпиричен анализ на ролята и значението на българския валутен борд.

Но след като ни възприеха във входа на замяна на лева с еврото това има отношение и към валутния борд и моля докторанта да вземе отношение по този въпрос.

Специфични са формите и методите за изследване и анализ от докторанта, но след като прочетох характеристиката на дисертацията от научния му ръководител проф. д-р Ганчо Ганчев тя ми направи доста добро впечатление. Смятам, че той солидно и убедително е характеризирал дисертационния труд и му е определил 7 приноса.

Тъй като аз напълно ги споделям и за да не повтарям, декларирам, че напълно ги споделям.

Поставям на докторанта само един въпрос:

Какво бъдеще се очаква пред нашия валутен борд след като вече официално бе решено от ЕС, че и левът е на път да се замени с еврото?

Накрая бих искал да кажа, че напълно споделям положителната оценка върху обсъждания дисертационен труд на Петър Бориславов Юруков на тема „Въздействие на валутния борд върху икономическия растеж в България“ с оглед присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.8. „Икономика“, докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“.

13.08.2020 година, София

Проф. д.ик.н. Велчо Г. Стоянов